

LJUBLJANA
Tyrševa cesta 6
Nasproti nebotičnika
Telefon števil. 28-35

Naročila točno
po povzetju

Ali res ne sme slovenski oder v prvi vrsti upoštevati domače produkcije — kar drugi narodi smatrajo v svojo sveto dolžnost. Foerster je sicer po rodu Čeh, po delu pa Slovenec, saj je vse življenje posvetil napredku slovenske glasbe in si pridobil za slovensko glasbo neumrljivih zaslug. — Morda bo 10letnica njegove smrti donesla to njegovo delo, njemu in nam v počastitev!

SOUVANOV VRT IN NJEGOVI OBISKOVALCI

DR. F. GÖSTL

Ljubljanska »Čitalnica« je imela svoje prve društvene prostore pri »Mokarju« (sedaj hotel »Slon«). Ko je ljubljanski trgovec Fran Ksav. Souvan 1862 kupil hišo v Šelenburgovi ulici, je sklenil, prirediti v nji večje in udobnejše prostore društvu, ki je bilo ognjišče Slovincem. Sezidal je ob nunskem vrtu zelo veliko dvorano s pod streho obokanim stropom (sedaj preurejeno v stanovanje), v kateri so se vršile razne društvene prireditve, »besede«, predavanja, plesi itd. — Ko je pogorelo ljubljansko gledališče na prostoru, kjer je sedaj kino Matica, so se v tej čitalniški dvorani uprizarjale slovenske gledališke predstave, dokler ni bilo zgrajeno novo dež. gledališče (opera). Poleg dvorane so bile sobe, ki so služile članom za bralne in igralne sobe, zlasti starejši gospodje so takrat po kosilu radi igrali domino — v pritličju pa je bila gostilna, dolgo let zbirališče rodoljubov iz mesta in z dežele.

Za hišo se je razprostiral velik vrt do Tržaške ceste, ki je tekla ob zidu tega in sosednega samostanskega

Lekarna »Pri angelu«

DR. G. PICCOLI

Najmoderneje urejena lekarna.
Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet.
Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne.
Izdeluje malinovec najboljše kakovosti (na malo in na veliko).
Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.

vrtu na eni, Kozlerjevega in Maličevega na drugi strani, in dalje od te ceste so se razprostirali travniki do Lattermannovega drevoreda. Maličev in Kozlerjev vrt sta bila najprej zazidana, Souvanov pa le deloma. Ob cesti stoječi hlevi in rastlinjak so do zadnjega časa s svojimi zidnimi ostanki kazili prostor pred muzejem ter se šele pred kratkim umaknili široki poti ob parku pred muzejem.

Na vrtu je bil vodnjak, malo poslopje, spodaj služče za shrambo raznega orodja za obdelovanje vrta, zgoraj soba kot shramba za sadje. Do nje so vodile dvojne stopnice na mostovž, ki je obdajal sobo od treh strani. V tej sobi je bila lepa alegorična slika na stropu. Ker je bila že precej obledela, je ded Souvan poveril njeno restavracijo slikarju *Wolfu*. Ta je tam deloma sam slikal, deloma poveril delo svojim pomočnikom. Prav dolgo se običajno ni mudil ter vselej kmalu odhitel v restavracijo. Kot mal deček sem rad gledal slikarja pri delu. Nekoč me popraša, kako se mi slika dopade. »Prav zelo,« mu odgovorim, »samo nebo je lepše v resnici, kakor pa na sliki.« »Prav praviš, fantič,« mi odvrne, »ali tako lepe barve, kakor jo ima nebo, mi slikarji sploh nimamo.«

Nekako sredi vrta je stal ob nunski strani vzgleden čebelnjak. V njem je bilo veliko število panjev, v poletju pa je bilo treba poleg njega provizorno namestiti še številne druge. Panji so imeli končnice slike od raznih kmetijskih umetnikov. Tu si videl, kako hudič babi jezik brusi, — kako se bojujeta Peggam in Lambergar, — kako potrpežljivi Job, na gnoju sedeč, gleda svoje čebele, ne zmeneč se za jezično ženo in karajoča ga prijatelja, — kako sv. Anton priključ iz pekla hudobneža v spremstvu dveh grozovitih hudičev, — poleg drugih, bolj preprostih podob. — Radi smo otroci (stanovali smo v čitalniški hiši) sedeli ob čebelnjaku, s staro dekle Mico, ki je v ne navzočnosti deda (Fr. Ks. Souvan je bil oče moje matere) za časa rojev morala paziti, da ji kak roj ne uide, temveč ga uloviti v mrežo, iz katere se je pozneje ogrebel v nov panj.

V tem čebelnjaku je imel nekaj svojih panjev upokojeni cestni mojster *Marolt*, ki je vsak dan prihajal nadzorovat svoje »muhe«. Rad je nam otrokom pripovedoval iz svojega vojaškega življenja, ko je kot korporal nosil palico, ter bil 1848 v ujetništvu v Mantovi, kjer so jim Italijani kuhali riž med pokošeno travo za edino opoldansko jed. Tudi župnik *Jerič*, ustanovitelj in urednik »Slovenca«, je imel nekaj panjev. V poletju so nekatere panje radi boljše paše ob cvetoči ajdi prepeljali v Šiško, na jesen pa je bila »trgatev« v sobi in kuhinji ob rastlinjaku. Takrat so čebele pomorili, med, v kolikor ga niso pustili v satovju, pa iztisnili in vosek kuhali.

Čebelnjak pa je bil tudi shajališče raznih dedovih znancev in prijateljev, ki so posečali vrt. Tam so se shajali na prijateljski pogovor, nekateri zelo pogosto, drugi le o posebnih prilikah.

Souvanov svak, dr. *Janez Bleiweis*, je skoro vsak dan, kadar je bilo vreme ugodno, razen v zimskem mrazu, prišel proti poldnevu na vrt ter sta se nato z dedom skupno podala v mesto, kjer je ded takrat stanoval na Glavnem trgu, v hiši, kjer je bila trgovina (oddana tedaj že njegovima sinovoma). Včasih so proti večeru prišli tudi drugi člani Bleiweisove rodbine na vrt.

Kmalu po svojem imenovanju je prišel nekoč z dr. Bleiweisom celo *Andrej Winkler*, prvi in edini slovenski deželni predsednik Kranjske vojvodine. — Večkrat so dr. Bleiweisa spremljali osebni prijatelji ali politični pristaši, n. pr. *dr. E. H. Costa*, *Luka Svetec*, notar *dr. Jernej Zupanec* (ki se je v svojih uradnih spisih moral podpisovati Dr. Suppantz), *Luka Robič* in drugi. Tudi deželni šolski nadzornik *Iv. Šolar* je, preden je bil prestavljen v Dalmacijo ter potem o počitnicah, večkrat zahajal na Souvanov vrt. Stalen gost je bil tudi kurat kaznilnice na ljubljanskem gradu, zgodaj umrli *Leopold Klinar*.

Čitalniška restavracija je bila takrat ena najpriljubljenejših v Ljubljani. Prvi restavrater je bil znani hribolazec *Franc Kadilnik*, ker pa je uvidel, da kot samec z najetimi posli ne more uspešno voditi podjetja, ki zahteva večšo gospodinjo, je kmalu opustil gostilno ter vstopil kot uradnik banke »Slovenije«, po njenem nesrečnem polomu pa kot blagajnik v veletrgovino Souvanovo in v nji bil uslužben do smrti. Imel je izučenega psa kodra, ki je nam otrokom kazal svoje umetnije pri pogostih posetih Kadilnikovih na vrtu.

Za Kadilnikom je prevzel restavracijo absolvirani jurist *Kham*, ki si kot vrl narodnjak in Sokol ni mogel obečati ugodne kariere pod sovražno vlado. On in njegova soproga sta dvignila restavracijo do izredne višine. Ker sobe niso več zadostovale, je ded postavil ob dvorišču stekleni salon (za kolodvorsko restavracijo prvi — sedaj na gornjem Rožniku), in odstopil ter ogradil del vrta, ki je nudil več prostora

in udobnosti, kakor prej dvorišče pod kostanjem — posetnikom gostilne ob lepih toplih dneh.

Po Khamovi zgodnji smrti se je vdova poročila s *Tankom* in vodila z njim nadalje restavracijo. — Khamovi otroci — en deček in dve deklici — so nam bili najljubši tovariši pri naših otroških igrah.

Za Tankom je prevzel gostilno *Grčar*, ki se je pa kmalu preselil na strelišče pod Rožnikom. Tu pa mu ni uspevalo. Naročil si je fijakarja, ki ga naj povede na pokopališče k sv. Krištofu ter se med vožnjo ustrelil.

Ko so še pod Khamom, gimnazijski profesorji sami: *Pleteršnik*, *Wiesthaler* (do poroke) in starejši *Vavrů* (vrl Čeh, ki je tako vzljubil Ljubljano, da je tudi kot upokojenec v nji ostal do smrti) zahajali v čitalniško gostilno na obed, so se radi po obedu ali skupno ali posamič posprehajali po vrtu. — Tako tudi magistratni uradnik in pevovodja čitalniških pevcev, *Vojteh Valenta* ter njegova soproga, prej slovenska igralka Drusova, ki sta hodila na kosilo v gostilno.

Nam otrokom pa je bil posebno priljubljen častiljiv starček, 90letnik *Zupančič*, pri katerem se je ded izučil trgovine, preden je vstopil v Dežmanovo trgovino, katero je pozneje prevzel. Ta Dežman je bil stric prvotno velikega slovenskega rodoljuba, pozneje uskoka in voditelja Nemcev ter strastnega nasprotnika slovenskih narodnih teženj, kustosa dež. muzeja Karla Dežmana, oziroma Deschmanna.

Bivši Souvanov vrt kot shajališče takratnih rodoljbnih Slovencev gotovo zasluži te vrstice.

Indus

TOVARNA USNJA IN USNJNIH IZDELKOV, DRUŽBA Z O. Z.

V LJUBLJANI — SV. PETRA CESTA ŠTEV. 72

TELEFON INTERURBAN ŠTEV. 25-28 — NASLOV ZA BRZOJAVKE „INDUS“

Tovarna čevljev, usnjarna, tovarna jermen in torbarskih izdelkov

Izdeluje v najboljši kvaliteti:

Telečji in goveji boks

Blank usnje

Gornje mastno usnje

Krom usnje

Galunsko usnje

Svinjsko usnje

Usnjene kovčege, neceserje, dokolenice, damske torbice, šolske torbice, aktovke, denarnice vseh vrst, sportne pasove, otroške in nogomet. žoge ter vse v to stroko spadajoče predmete

Jermena iz vegetabilno, krom in specialno strojenega usnja za industrije in poljedelske stroje, specialne jermenske izdelke za tekstilne tovarne, šivalna in vezalna jermenca, jermenca za smuči itd.